Smag og genreformidling

Forfattere: Casper Thrane
Redaktør: Thomas Brahe
Faglige temaer: Essay, Artikel, Genrer, Skriveøvelser, Litterær analyse

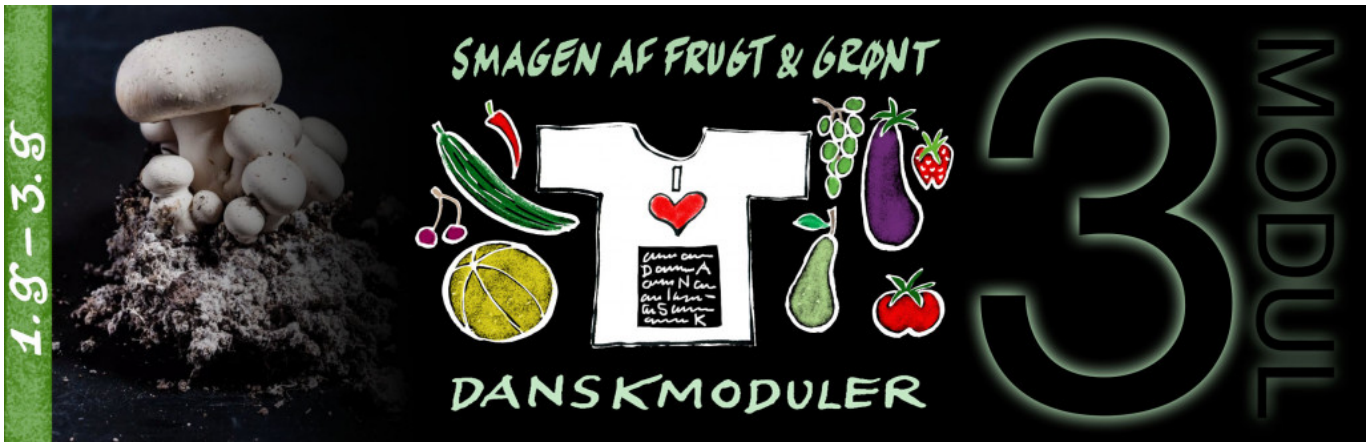

Introduktion:
Der arbejdes med teksten "Skriftlig eksamen i dansk" samt to øvrige tekster omhandlende smag - disse to tekster arbejdes der tekstanalystisk med, ligesom der indgår en aktiv skriveøvelse.

Aktivitet med dialogoplæg og billeder

1 Eleverne har som lektie bl.a. læst *Skriftlig eksamen i dansk (stx og hf)* s. 11-15 samt to korte tekster af henholdsvis Karls Ove Knausgård ("Sukker" (skal lånes/findes særskilt)) og Helle Brønnum Carlsen. Se mere under forberedelse.

2 Pararbejde om læselektien Skriftlig eksamen i dansk (stx og hf) s. 11-15 (15 min.)

Hvilke forhold skal man være opmærksom på, når man skriver formidlingsbevidst?

- Hvad karakteriserer en god indledning på en tekst?
- Hvad menes der med "den røde tråd", kohærens og kohæsion?
- Hvad karakteriserer essayet som genre? Det er som bekendt et essay om smagsbegrebet og smagens betydninger, som I skal skrive som afslutning på forløbet her.

3 Gruppearbejde om Knausgård og Brønnum Carlsen (30 min.). Udlevér øvelse 1 til eleverne.

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv

Forløb: Smagen af frugt og grønt: Smagsbegrebet undersøgt og overvejet
Modul 3 (dansk): Smag og genreformidling
Forfatter: Casper Thrane
Redaktør: Thomas Brahe
Side: 1/1

SMAG for LIVET

Øvelse 1 – Gruppearbejde – Smag og genreformidling (35 min)

Denne øvelse træner din bevidsthed om forholdet mellem genrer og skriftlig formidling (om smag)

Materiale:

- Knausgård, Karl Ove: "Sukker", Om vinteren, Lindhardt og Ringhof (2015), s. 157-159
- Carlsen, Helle Brønnum: "Smag", Gastronomisk leksikon, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck (2010)

[Download øvelse 1 her](#).

- Evt. oplæsning af de to tekster som indledning på gruppearbejdet.

4	Opsamling på gruppearbejde (15 min.)
5	Skrive- og sanseøvelse – af din egen tekst om smag (30 min.). Udlevér øvelse 2 til eleverne.

Forløb: Smagen af frugt og grønt: Smagsbegrebet undersøgt og overvejet
Modul 3 (dansk): Smag og genreformidling
Forfatter: Casper Thrane
Redaktør: Thomas Brahe
Side: 1/1

Øvelse 2 - Skriveøvelse – To indledninger om smag; min mislykkede og min vellykkede!

Denne individuelle øvelse træner din evne til at motivere og vinkle din tekst (om smag)

Materiale:

- Bødtcher-Hansen, Maja og Susan Mose: Skriftlig eksamen i dansk (STX), Gyldendal (2019), s. 11-15
- Knausgård, Karl Ove: "Sukker", Om vinteren, Lindhardt og Ringhof (2015), s. 157-159.
- Carlsen, Helle Brønnum: "Smag", Gastronomisk leksikon, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck (2010).

Dit arbejde:

Sæt dig godt til rette med din medbragte frugt/grøntsag. Overvej lige en ekstra gang, hvorfor du

Download øvelse 2 her.

- Oplæsning af enkelte tekster som afslutning.

Forberedelser

For eleverne gælder:

- Læs skriftlig eksamen i dansk (stx og hf), s. 11-15 om at skrive formidlingsbevidst.
- Læs de to korte tekster af henholdsvis Karl Ove Knausgård ("Sukker") og Helle Brønnum Carlsen ("Smag"). Se litteraturreferencer nedenfor:

1. Carlsen, Helle Brønnum: "Smag", *Gastronomisk leksikon*, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck (2010) / http://www.gastrolex.dk/content/smag
2. Knausgård, Karl Ove: "Sukker", *Om vinteren*, Lindhardt og Ringhof (2015), s. 157-159.

- Nedskriv hjemmefra pointer til karakteristik af de to teksters sprog og skrivestil. Overvej i den forbindelse ligheder og forskelle mellem teksterne.
- Medbring en frugt/grøntsag, som betyder noget særligt for dig. Din frugt/grøntsag skal anvendes til skriveøvelse.

For læreren gælder:

- Udprint øvelse 1 og øvelse 2 til eleverne

Kopiark

Kopiark:
Kopiark - Øvelse 1 - Modul 3 Dansk - Smagen af frugt og grønt.pdf
Kopiark - Øvelse 2 - Modul 3 Dansk - Smagen af frugt og grønt.pdf
Brønnum Carlsen - Smag (2010).pdf
Skriftlig eksamen i dansk - stx og hf s. 11-15 (Gyldendal 2019).pdf

Øvelse 1 – Gruppearbejde – Smag og genreformidling (35 min)

Denne øvelse træner din bevidsthed om forholdet mellem genrer og skriftlig formidling (om smag)

Materiale:

- Knausgård, Karl Ove: "Sukker", Om vinteren, Lindhardt og Ringhof (2015), s. 157-159
- Carlsen, Helle Brønnum: "Smag", Gastronomisk leksikon, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck (2010)

Jeres arbejde i gruppen:

Start med at tage en runde i gruppen, hvor alle får mulighed for at fremlægge deres pointer til de to teksters sprog og skrivestil, herunder ligheder og forskelle.

Beslut jer herefter for, hvilken af de to tekster, som I vil fokusere på i jeres analyse. Lav nu en analyse og fortolkning af den valgte teksts indhold og form med fokus på smagsbegrebet. Hav hele tiden den fravalgte tekst i tankerne til sammenligning.

I kan i jeres formanalyse f.eks. komme ind på nedenstående forhold:

- Hvordan er tekstens komposition (f.eks. indledning (vinklet og motiveret), midte og afslutning?)
- Anvender teksten konkrete eksempler og/eller abstrakte synspunkter?
- Er sætningerne lange eller korte? Er der analytisk eller syntetisk ordstilling?
- Hvordan er ordvalget (f.eks. fremmedord, fagtermer, hverdagsord. Overvægt af adjektiver, adverbier, verber eller substantiver)?
- Hvordan er tonen i teksten (personlig/subjektiv, objektiv)?

Indholdsmæssigt skal I overveje:

Hvor mange forskellige betydninger tillægges smagen i teksten? Oplist dem alle og lav konkrete henvisninger som belæg.

I Karen Wistofts artikel "Smagsdidaktisk refleksionsteori i faget madkundskab", som vi læste til første modul, karakteriserer Wistoft smagsbegrebet ud fra både en naturvidenskabelig og en humanistisk vinkel. Hun skriver desuden, at smagen er kontekstuel og individuel, samt at smag er et emergent begreb. Overvej, om nogle af Wistofts pointer om smagsbegrebet er i spil i Knausgårds og Brønnum Carlsens tekster. Begrund jeres pointer med konkrete henvisninger til teksterne.

Personlig vurdering:

Hvilken tekst om smag – Knausgårds eller Brønnum Carlsens – er egentlig den bedste? Begrund gerne jeres synspunkt ud fra en dybt subjektiv vinkel, og lad os se, om ikke der sniger sig en smule faglighed med også ;-)

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv

Øvelse 2 - Skriveøvelse – To indledninger om smag; min mislykkede og min vellykkede!

Denne individuelle øvelse træner din evne til at motivere og vinkle din tekst (om smag)

Materiale:

- Bødtcher-Hansen, Maja og Susan Mose: Skriftlig eksamen i dansk (STX), Gyldendal (2019), s. 11-15
- Knausgård, Karl Ove: "Sukker", Om vinteren, Lindhardt og Ringhof (2015), s. 157-159.
- Carlsen, Helle Brønnum: "Smag", Gastronomisk leksikon, Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck (2010).

Dit arbejde:

Sæt dig godt til rette med din medbragte frugt/grøntsag. Overvej lige en ekstra gang, hvorfor du netop medbragte denne frugt/grøntsag. Du har et særligt forhold til den, men skyldes det udseendet, teksturen, grundsmagen(e), eller er det, fordi du forbinder dem med særlige oplevelser i familien? Husk på, at alle elementerne – og flere til – er en del af smagsbegrebet (flavour).

Du skal nu skrive to vidt forskellige indledninger på en tekst om smag. Teksten skal forestille at omhandle smagen af din medbragte frugt/grøntsag, men det er kun indledningen, du skal skrive. Du har 25 min til at skrive dine to indledninger. Du behøver ikke at bruge lige meget tid på begge indledninger.

Indledning 1: Min mislykkede indledning om smagen af min frugt/grøntsag!

- Skriv en mislykket og formidlingsubevidst indledning på din tekst. Indledningen skal altså ikke motivere og vinkle din tekst. Den skal i stedet være uden fokus og den skal ikke vække læserens interesse efter at læse videre.

Indledning 2: Min yderst vellykkede indledning om smagen af min frugt/grøntsag!

- Skriv en yderst vellykket og formidlingsbevidst indledning. Indledningen skal derfor motivere og vinkle din tekst om smagen af din medbragte frugt/grøntsag. Teksten skal således både være aktualiserende, skarp og fokuseret, og den skal vække læserens interesse efter at læse videre.

OBS: Du skal kunne begrunde, hvorfor du har foretaget dine formidlingsvalg – både de mislykkede og de vellykkede. Læs som afslutning dine to indledninger op for din sidekammerat, som gør det samme for dig. Vi læser også et par mislykkede og vellykkede indledninger op på klassen.

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv

smag ordet kan være et verbum som imperativ af *at smage* og et substantiv *en smag*. Hvor verbet stort set kun relaterer sig til den fysiologiske side af begrebet smag, rummer substantivet såvel en fysisk som en kulturel og filosofisk dimension.

Smag kan betragtes fra en naturvidenskabelig vinkel og knytter sig da til de fem grundsmage: surt, sødt, salt, bittert og umami, der registreres af tungens smagsreceptorceller, som via nerveimpulser videresender meddelelsen til hjernen, hvor der registreres en sansning. Smagen som sans er dog sjældent virksom alene. Lugtesansen er ansvarlig før størstedelen af det, vi i daglig tale opfatter som smagsregistreringer. Det er registrering af duftstoffernes vandskyende (hydrofobe) elementer, der nuancerer de få grundlæggende smagsstoffer til mangfoldighed. Også mundfølelsen har betydning. – i så høj grad at nyeste forskning tilskriver kombinationer af smag og mundfølelse så særegne karaktertræk, at man taler om yderligere smagskategorier. Smag, lugt og mundfølelse udgør tilsammen et *flavour*-begreb, der omfatter de sansninger, vi registrer rent fysisk.

Smag er også en filosofisk kategori (grundigt beskrevet af Immanuel Kant 1790), der henviser til den dom (smagsdom) mennesket foretager gennem æstetisk tilgang til verden med oplevelsen som erfaringskategori. Smagen el. smagsdommen er den særlige forbindelse mellem mennesket og maden, der relaterer til begge sider. Smagen som dom er afhængig af den, der smager, og dermed også historisk, socialt og kulturelt forankret. Man kan ikke smage »rent«, for i smagen vil der altid være en forforståelse (erfaringshorisont) som en slags konstruktivt system. Smag og smagsdom vil derfor være konstrueret gennem den smagendes forforståelse, der både relaterer til historisk, kulturel og social forankring, men også til det smagende subjekt, hvis personlige erfaringer ligeledes er med i konstruktionen af smagen som relation og non-verbal kommunikation mellem mennesket og omverdenen. Dermed kommer alle andre sanser også i spil, når en smagsdom afsiges, og derfor kan man udtrykke sin afsmag og ulyst uden overhovedet at have smagt fysisk på genstanden. Synssansen bliver styrende, og smagen som et særligt kommunikationssystem benytter sig af tegn, der ofte relaterer til visuelle efterligninger. Nogle brød fx er flettede, andre cirkelformede, mens nogle ligefrem ligner en vindrueklase. Mange fødevarer er således formgivet med særlige betydningsreferencer, der skal vække lysten til, at man smager på dem. Tegnene kan også indeholde koder, der dækker over betydninger, der kun er defineret i særlige kulturer, el. rumme symboler af religiøs karakter. Alt dette spiller ind i valget af, hvilken smag vi vælger at gøre til vores smag.

Smag har nemlig også en social karakter, der i visse perioder omtaltes som den gode og den dårlige smag. Den smag, den enkelte udtrykker, placerer derved personen i en særlig socialgruppe, og smag bliver så også en identitetsmarkør såvel som en identitetsskabende faktor. Man er i vores kultur maskulin, hvis man kan lide kød, mens salat og grønsager er en feminin smag.

Smag er den relation, der udfolder vores lyst og ulyst til at spise mad af en bestemt form. Derfor er smagen den grundlæggende faktor for, hvordan vi som senmoderne mennesker bliver forbrugere af mad. Smag er det omdrejningspunkt, der styrer os i alt, hvad vi spiser og udtrykker glæde ved, og smagen i sin æstetiske betydning er i høj grad foranderlig. [HBC]

GASTRONOMISK LEKSIKON
Copyright © 2010 by Det Danske Gastronomiske Akademi
og Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck A/S
2. udgave, 1. oplag
Omslag, sats og grafisk tilrettelægning:
Carl-H. K. Zakrisson & Tod Alan Spoerl
Skrift: Lexicon
Trykkeri: Clemenstrykkeriet A/S, Hinnerup
Printed in Denmark 2010

ISBN 978-87-17-04043-4

Omslagsillustration:
Anne Hviid Nicolaisen, www.omediaillustration.dk
Illustrationer: Anne Hviid Nicolaisen
Skema: Birgitte Lerche
Redaktion: Søren Hansen og Jørgen Lethan

Mangfoldiggørelse af indholdet af denne bog
eller dele deraf er i henhold til gældende dansk lov om ophavsret
ikke tilladt uden forudgående aftale med forlaget.

Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck A/S
Landemærket 11
1119 København K

Skriftlig eksamen i dansk – stx og hf

Eksamen kort fortalt

Den skriftlige prøve i dansk består af et opgavesæt med opgaver i forskellige genrer. Genrerne er altid de samme, og man vælger at besvare én af opgaverne. Det har man 5 timer til. Materialet til opgaverne kan være enten trykte tekster eller digitale tekster. Det er ikke tilladt at søge efter materiale på internettet undervejs i prøven. Der er dog enkelte undtagelser, som tillader, at elever bruger bestemte websteder, som har været brugt i undervisningen. Spørg altid din lærer, så du er sikker på ikke at gøre noget, som ikke er lovligt.

I oversigten nedenfor kan du se de genrer, som gælder for din uddannelse:

STX	HF
Analyserende artikel	Analyserende artikel
Debatterende artikel	Debatterende artikel
Reflekterende artikel	

Som det fremgår, er der tre genrer at vælge imellem på stx, mens der er to genrer at vælge imellem på hf. Hvis du er hf-elev, kan du derfor roligt springe over afsnit, der handler om den reflekterende artikel.

At skrive formidlingsbevidst

Danskfaget er det store formidlingsfag i gymnasiet. I dansk arbejder man med at bruge sproget engageret og levende – afstemt efter den konkrete kommunikationssituation. Denne forventning afspejler sig også i prøven i skriftlig dansk. For du skal ikke bare vise, at du eksempelvis kan din litteraturhistorie og er i stand til at argumentere for et synspunkt, du skal også vise, at du kan formulere din viden i en formidlingsbevidst form. At skrive formidlingsbevidst vil sige,

at man er opmærksom på, hvilken form for tekst, man skal producere. Hertil hører bevidsthed om:

- Hvem man er som *afsender*.
- *Modtageren* man skriver til.
- Hvad *formålet* er med teksten.
- Hvad man særligt vil *fokusere* på.
- Hvad man *forventer* at nå frem til.

Afsenderen

Du skriver altid (i alle genrerne) som dig selv. Det vil sige som en motiveret og fagligt velfunderet elev ved slutningen af danskforløbet.

Modtageren

Du skriver til en modtager, som du ikke kender, og som ikke har et indgående kendskab til den tekst eller det emne, som du skal skrive om. Du er derfor nødt til at formidle i en form, hvor læseren kan følge med uden et indgående kendskab. Læseren skal føres ind i emnet eller problemstillingen, og teksten eller teksterne, som du skal arbejde med, skal præsenteres. Du kan som afsender godt forvente, at din modtager er på mindst dit eget faglige niveau. Undervisningsministeriet formulerer det således:

Din modtager er bredt orienteret i danske medier, bøger, film og aktuelle debatter samt i den danske litteraturhistorie. Din modtager kender derfor også danskfaglige begreber som eksempelvis fortællesynsvinkel, flashforward *og* metafor. *Det betyder, at du ikke behøver at definere disse begreber, når du bruger dem.*

(Kilde: Undervisningsministeriets vejledende opgavesæt 2018)

Formålet

Når du formidler, er det centralt at være opmærksom på, om formålet eksempelvis er at diskutere, analysere eller reflektere over en problemstilling, fordi det vil have betydning for, hvordan man formulerer sig.

Forventning og fokus

Endelig er det en forudsætning for vellykkede tekster, at man har valgt et fokus eller en vinkling, og at man har gjort sig overvejelser om, hvad man forventer at nå frem til.

En bevidsthed om ovenstående 5 ting (afsender, modtager, formål, forventning, fokus) gør det lettere at ramme en passende sproglig tone. Man afstemmer med andre ord sit sprog og sin formidlingsform, så det passer til den genre, man skriver i.

At komme godt fra start

Uanset hvilken genre, du skriver i, er det vigtigt at komme godt fra start. Det første afsnit i en tekst er altafgørende for modtagerens lyst til at læse videre. Denne lyst sikrer du ved at starte med en indledning, som er interessevækkende, og som peger på, hvad man som læser kan forvente sig af din tekst. Den gode indledning motiverer og vinkler.

Man *motiverer* ved at pege på, hvorfor det konkrete emne eller den konkrete problemstilling er interessant og aktuel. Man *vinkler* problemstillingen ved at markere, hvad der særligt vil blive fokuseret på.

I en analyserende artikel kan man eksempelvis blive bedt om at analysere og fortolke J. P. Jacobsens novelle "To verdener". Her er et eksempel på en indledning, der *ikke* er motiveret og vinklet:

> *Jeg skal skrive en analyse og fortolkning af "To verdener". Det er en gammel tekst, som handler om to kvinder, der kommer fra hver deres verden.*

Ovenstående indledning inviterer ikke læseren indenfor. Læserens nysgerrighed vækkes ikke, og det hænger sammen med, at man mangler et bud på, hvad vi skal få ud af at høre mere om novellen.

Anderledes forholder det sig i nedenstående indledning:

> *Det siges, at alle folk bliver religiøse eller overtroiske, så snart de bliver tilstrækkeligt bange. Psykisk og fysisk syge mennesker benytter ofte alternative behandlingsformer, der ved hjælp af mere eller mindre uvidenskabelige metoder påstår at kunne helbrede deres lidelser. Ældre mennesker bliver pludseligt troende i håbet om at blive frelst, når de en dag skal dø. På samme måde vælger en syg kvinde i J. P. Jacobsens novelle "To verdener" fra 1879 at opsøge kloge koner og hellige kilder – i et sidste forsøg på at lade sig helbrede. Men novellen stammer fra Det moderne gennembrud, så udfaldet er næsten givet på forhånd: Tro flytter ikke bjerge.*

I modsætning til det første eksempel får vi her en engageret indledning, hvor tekstens specifikke problemstilling knyttes an til en bred og almen problemstilling, som en moderne læser kan forholde sig til.

Det er vigtigt, at indledningen faktisk holder ord – den skal pege frem mod resten af din tekst, og det skitserede fokus skal ligge i naturlig forlængelse af opgaveformuleringen. Den røde tråd er i den forbindelse helt central. Ideelt set skal alle afsnit i en tekst bygge videre på hinanden, ligesom tekstens afrunding gerne må pege tilbage til indledningen.

Den røde tråd

Gode tekster har en tydelig rød tråd. De har sammenhængskraft fra start til slut. Overordnet kan man skabe sammenhæng på to måder: Indholdsmæssigt og sprogligt.

Den indholdsmæssige sammenhæng

Den indholdsmæssige sammenhæng – også kaldet kohærens – etableres ved at sikre, at de enkelte afsnit i en tekst kommer i en naturlig rækkefølge og bygger oven på hinanden, når det overhovedet er muligt. Det er ikke ligegyldigt, hvor i en tekst man præsenterer hvad. Som radikalt eksempel kan nævnes en samlevejledning til en Lego-figur. Det går ikke at starte med at beskrive figurens midte, fordi det vil forvirre. På samme måde med en artikel: Vi er nødt til at have teksten præsenteret, før den anvendes – og den skal til gengæld ikke præsenteres mere end én gang, for så føler læseren sig talt ned til.

Den sproglige sammenhæng

Den sproglige sammenhæng – også kaldet kohæsion – understøtter den indholdsmæssige sammenhæng. Det sker eksempelvis ved hjælp af sætningskoblinger, som sikrer, at der sprogligt kobles til tidligere afsnit eller henvises til efterfølgende afsnit.

Eksempler på formuleringer, der bidrager til høj sammenhængskraft i en tekst eller i et tekstafsnit:

- *Det betyder, at …*
- *En konsekvens af det er, at …*
- *I forlængelse af ovenstående …*
- *Som følge af de skitserede …*
- *Man kan imidlertid også argumentere for det modsatte …*
- *Sammenfattende kan man sige, at …*
- *Denne problemstilling vender jeg tilbage til …*

Den røde tråd bør understøttes af naturlige ophold i teksten. Det er ikke læservenligt med en tekst, der kører på uden ophold. Og med ophold kommer behovet for naturlige overgange mellem de enkelte tekstdele.

Eksempler på formuleringer, der bidrager til høj sammenhængskraft på tværs af tekstafsnit:

- *Kompositionen, jeg har beskrevet ovenfor, afspejler hovedpersonens mentale udvikling. Jeget fremstår i begyndelsen som …*
  (eksempel på overgang fra kompositionsanalyse til personkarakteristik i en analyserende artikel).

- *Som det fremgår ovenfor, mener NN, at nyhederne er blevet til underholdning på linje med X-factor. Men forholder det sig sådan?*
  (eksempel på overgang til diskussionsdelen i den debatterende artikel).

Genrerne i skriftlig dansk

I skriftlig dansk skal du som allerede nævnt kunne formidle i følgende genrer:

- Den analyserende artikel (stx & hf)
- Den debatterende artikel (stx & hf)
- Den reflekterende artikel (stx)

I virkelighedens verden findes der naturligvis et utal af skriftlige genrer, ligesom der vil være adskillige (og til tider modstridende) definitioner på, hvad der kendetegner dem. Eksamensgenrerne skal opfattes som et stillads, der sikrer, at du har det forventede fokus og den forventede fremstillingsform i din besvarelse. Genrerne lægger nemlig op til et forskelligt indholdsmæssigt og metodisk fokus, og målet med din tekst er forskelligt i hver af genrerne. Dette bør afspejle sig i måden, du formulerer dig på.

Den analyserende artikel	I den analyserende artikel undersøger du en tekst ved at nærlæse den med henblik på analyse, fortolkning og vurdering.
Den debatterende artikel	I den debatterende artikel undersøger du et danskfagligt debatemne og diskuterer emnet eller spørgsmålet med personligt engagement.
Den reflekterende artikel	I den reflekterende artikel undersøger og reflekterer du over et danskfagligt emne eller spørgsmål.

Tekstmaterialet kan i alle tre genrer være en bred vifte af typer – mundtlige, skriftlige eller multimodale (tekster, der benytter sig af kombinationer af fx skrift, billede, lyd og levende billeder) – så når ordet *tekst* bruges i denne bog, dækker det også over eksempelvis et dokumentarprogram, et billede eller en tv-reklame. Tekstmaterialet spiller forskellige roller i genrerne. Teksten er mest i centrum i den analyserende artikel og mindre i centrum i de øvrige genrer. Det betyder også, at man selv skal levere flere input i netop de to sidste genrer.

Fælles for genrerne er, at man formulerer sig i forholdsvis kort form (tre-fire normalsider à 2400 anslag inklusive mellemrum), og at der ikke er tale om akademiske tekster. Man er fagligt formidlende, og det er derfor ikke nødvendigt med et omfattende noteapparat og en litteraturliste, som vi kender det fra store skriftlige opgaver. Men man skal stadig dokumentere, hvor man har sine pointer fra. Undervisningsministeriet formulerer det således:

> *Du kan henvise på flere måder, men brug samme måde gennem hele artiklen. Du kan bruge fodnoter, henvise i parentes i din tekst, eller som du ellers har lært det. Det vigtigste er, at du er konsekvent gennem hele artiklen og henviser på den samme måde.*
>
> (Kilde: Undervisningsministeriets vejledende opgavesæt 2018)

Se mere om dokumentation i afsnittet om formalia side 63.

Skriftlig eksamen i dansk – stx og hf
af Maja Bødtcher-Hansen og Susan Mose

2. udgave 2. oplag 2019
© 2019 Gyldendal A/S

Forlagsredaktion: Gitte Skov Andersen
Manuskriptredaktør: Eva Lundby
Pædagogisk faglig konsulent: Gitte Tilling
Omslag: Rasmus Koch Studio
Grafisk koncept og layout: Rasmus Koch Studio
Bogen er sat med *Warnock* og *AkzidenGrotesk*
ISBN: 978-87-02-28177-4
Bogen er trykt hos laserTryk.dk

Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner, der har indgået aftale med Copydan Tekst & Node, og kun inden for de i aftalen nævnte rammer.

www.gyldendal-uddannelse.dk

Andre bøger i serien *Forløb i dansk*:

Fortællingens spejl – Grundforløb i dansk
af Mischa Sloth Carlsen

Det moderne gennembrud #MeToo
af Maja Bødtcher-Hansen og Susan Mose

NORDISK MILJØMÆRKNING
5041 0828
Svanemærket tryksag

FSC
www.fsc.org
MIX
Papir fra ansvarlige kilder
FSC® C010493